

V slepotě prohlédl a v šílenství zmoudřel

Podobné uspořádání scény jako pro Zkrocení zlé ženy Zdeňka Duška zvolil Jiří Pokorný pro dalšího Shakespeara v Divadle Petra Bezruče. Také jeho Král Lear má na rozhraní Mariánských Hor a Moravské Ostravy centrální praktikábové řešení napříč sálem s diváky rovnoměrně rozmístěnými po obou stranách jeviště.

Bezručovským shakespearovským inscenacím nelze upřít snahu o originální pohled na Williamův odkaz. Člověk se nemusí vždy ztotožnit s režijním výkladem - ať už Duškovým nebo třeba Anny Petrželkové (Romeo a Julie) - ale musí ocenit, že se jimi DPB obrací na svého diváka, tedy hlavně na ostravské studenty. Zase pravda a láska

Pokorného smutný, zklamaný, rozervaný a nejšílenější král předhistorické Británie míří výš. Zdobí ho soudržnost i jasný vektor od dobře míněného rozdělení říše mezi milující dcery, zavržení nejupřímnější z nich, následné vyhnání, bloudění, utrpení až po šťastné shledání - ovšem v okamžiku smrti.

Shakespeare také v Learovi spojil několik vypravování do jediného: od Soli nad zlato při dělení říše a paralelního, stejně tragického osudu hraběte z Glostru, který také dobro v synovi Edgarovi zapudil a nechal se napálit bastardem Edmondem - a teprve oslepený prohlédne, až po odkazy na biblického Joba a dobové reálie morových ran doznívajícího středověku.

Ano, v slepotě prohlédnout (Gloster) a v šílenství zmoudřet (Lear), to je dominantní téma rozvichřené tragédie. Pokorný se soustředil na expresi řádícího zla, proradnosti, zrady, falše, přetvářky - úhrnem na takřka definitivní vítězství lži a nenávisti. "Konečně vítězství pravdy a lásky" mění lživládci v bezcennou frázi odkaz moudřejšího krále, který se takové hodnoty snažil naordinovat rozkolísané společnosti. To všechno vyjadřuje ostravský Lear v expresi série mocenských zločinů dovedených k smíření teprve na prahu nebytí. Bezručovské herectví!

Co ještě Norbert Lichý dobře nezahrál?! Jeho Lear je z rodu počítalců; blíží než ke králi má k nám, plebejcům. A táž rezignace na vůli žít u pozdě napraveného vévody z Cornwallu Tomáše Dastlíka a v temnotě prohlédnuvšího Glostra Přemysla Bureše. Potměšilost a zloba u starších králových dcer Goneril a Regan (Markéta Haroková, Tereza Vilišová) a jejich blížence Edmunda (Michal Sedláček). A protiváha všeho Pavla Gajdošíková v roli čisté Cordelie, a také věrného králova šaška. Znamenité.

Divadlo Petra Bezruče Ostrava - William Shakespeare: Král Lear. Překlad Jiří Josek. Režie a scéna Jiří Pokorný, dramaturgie Daniela Jirmanová, hudba Michal Pavlíček, kostýmy Zuzana Krejzková. Premiéra 1. února, psáno z reprízy 18. února 2013.

Celkové hodnocení: 80%

Jiří P. Kříž / Právo

Pošetilý král Lear

Inscenovat Shakespearovu tragédii Král Lear není snadné, jen silná herecká osobnost totiž utáhne těžký náklad pýchy, hněvu, hořkosti, výčitek svědomí, postupujícího šílenství i zmoudření. Takovou osobností je dnes v Ostravě Norbert Lichý a právě kvůli němu se k vytvoření inscenace v Divadle Petra Bezruče rozhodl hostující režisér Jiří Pokorný. Premiéra se uskutečnila v pátek 1. února 2013.

Shakespearova tragédie je zčásti analogická pohádce o králi a jeho třech dcerách. Mocný vládce Británie se rozhodne odstoupit a rozdělit říši svým dcerám Goneril, Regan a Cordelii - ale jak ho která miluje? Podobný osud jako on má hrabě z Glostru, kterého levoboček Edmund přesvědčí, že je mu oddán víc, než legitimní syn Edgar. Úlisná lež se dobře poslouchá, ale prozření obou je krutě bolestné, následky i pro zemi nedozírné...

Režisér tentokrát navrhl i scénu a umístil ji na tribunu mezi protilehlé části hlediště. Uprostřed je křeslo u stolečku (krátce tam kraluje Lear), na jedné straně jeviště jsou čtyři sedačky, na druhé útulný kout s lavicemi. Nad bokem scény visí plátno, na němž se střídají abstraktní scény, náladu dotvářejí hudební motivy komponované Michalem Pavlíčkem. Kladné postavy, tedy ty, které zůstávají Learovi věrný, režisér symbolicky umísťuje na jednu stranu hlediště. Patří k nim Cordelie, hrabě z Kentu, Edgar a později i sám hrabě z Glostru. Na druhé straně jsou ti záporní: Goneril a Regan, jejich manželé, tedy vévoda z Albany a vévoda z Cornwallu, a ovšem i Edmund.

Norbert Lichý poutá pozornost rozmáchlým projevem, zůstává stále svůj ve všech polohách - pánovitý a ješitný, pobouřeně se dožadující důstojného zacházení a v hněvu a zoufalství proklínající zrádce i osud. Pavla Gajdošíková jako Learova dcera Cordelie je bezelstně čistá a zdrženlivá. Hraje současně i králova šaška, neforemného, přitom mrštného a hubatého. Lukáš Melník představuje hraběte z Kentu jako přímého muže, jehož ani nespravedlivý trest neodradí od věrné služby králi. Glostrův syn Edgar v podání Josefa Jelínka se zdá až příliš naivní a politováníhodný. Přemysl Bureš v roli hraběte z Glostru ukazuje jeho mužnost a snahu prosadit spravedlnost, ale i zhoubnou důvěřivost.

Vděčnější to vždy mají herci v roli těch zlých. Zvláště obě Learovy dcery Goneril a Regan ztělesněné Markétou Harokovou a Terezou Vilišovou jsou na jevišti suverénní, tvrdé ženy, k nerozeznání podobné. Zřetelně falešné a zrádné, předstírají spojenectví, aby v klinči ničily jednu druhou. Zpočátku se z kukly vyklubou jako falešní motýli v lesklých šatech, po převzetí moci v jezdeckém obleku pánovitě vládou nad slabými manželi. Oba dva pojal Tomáš Dastlík jen v náznakovém fyzickém i charakterovém odlišení. V roli Glostrůva syna Edmunda je Michal Sedláček mistrně se přetvařující intrikán a víc než rovnocenný partner obou sester.

Jiří Pokorný jako nervní a razantní režisér se nebojí jít do rizika a extrému, a proto jsou jeho inscenace někdy nejednoznačně přijímány. Shakespearovu hru upravil s ohledem na současného diváka, text zkrátil na polovinu a zmenšil počet postav. Soustředil se na podstatu výpovědi, zdůraznil dynamičnost dění, herce rozpochyboval, exponoval násilí ve střetech. Na premiéře Krále Leara vynikly všechny herečky, z mužů si nejlépe vedl Michal Sedláček a Lukáš Melník. U některých dalších by prospěla lepší artikulace či síla hlasu, někde šlo patrně o zdravotní indispozici. Až se v dalších představeních hra usadí, tak nepochybně půjde o další typicky bezručovsky výraznou inscenaci.

Milan Líčka / OstravaBlog / 7. 2. 2013

Mocichtivé zrůdy

Politickou rovinu Shakespearova Krále Leara akcentuje režisér Jiří Pokorný v nejnovější inscenaci Divadla Petra Bezruče. Dramaturgicko-režijní výklad je umocněn kostýmy: Goneril, Regan a posléze i Edmund přicházejí ve druhé části oblečení do vojenských zelených rajtek, obuti do vysokých kožených bot. Přiléhavá tílka zdůrazňuje jejich fyzickou sílu. Ve vstupní scéně obou sester se jejich objetí, poté, co z rukou otce obdrží obě poloviny království, okamžitě promění ve rvačku.

Markéta Haroková v roli Goneril stejně jako Tereza Vilišová coby Regan hrají sestry jako mocichtivé zrůdy bez jakékoliv špetky ženskosti. Agrese je obsažena v každém jejich slovu, gestu, pohledu. Pavla Gajdošíková vytvořila postavu Kordélie s důrazem na pravdivost, upřímnost a úctu k otci v prvním obraze, v přímém kontrastu je pak její chování v roli šaška: místy až sžíravě ironická a sarkastická přesto odhaluje stále převládající lásku k otci.

Lukáš Melník coby hrabě z Kentu neztrácí důstojnost ani v převleku za služebníka všemi opuštěného krále. Edmund v pojetí Michala Sedláčka není ani tak rebel odmítající zvyklosti a právo prvorozenosti, je ze všeho nejvíce kvintesencí touhy po moci. Právě v jeho monologu o oprávněnosti všeho, co člověk využije k dosažení moci a k výhře nad všemi konkurenty, až mrazí v souvislosti s čerstvou českou zkušeností z prezidentské přímé volby. Edgar v podání Josefa Jelínka je z počátku spíše důvěřivý prostáček, aby se postupně proměnil ve mstitele, který neodpouští. Hrabě z Kentu Přemysla Bureše je snadno obloudivitelným otcem, vskutku oslepeným v okamžiku, kdy se postaví na stranu krále. Tomáš Dastlík ve svém pojetí Albanyho i Cornwalla nechává po scéně téměř klopýtat váhavost, bezradnost a neschopnost čelit zlu.

Do role Leara obsadil režisér hereckou hvězdu – Norberta Lichého. Jeho Lear nemá tak přesně ohraničené kontury, jak je tomu u ostatních postav. Chybí mu věrohodnost a hloubka: počáteční královský majestát je spíše předváděný než skutečný, text z úst herce místy plyne uspěchaně až nesrozumitelně, a snad v jediné věrohodně zhrané rovině postavy – ve scéně Leara blázna – zase výsledný dojem kazí a ve významu posouvá téměř k parodii bláznovství nešťastně zvolený kostým: jakási paruka z umělých květin.

Hudba Michala Pavlíčka je stále přítomna a zároveň jako by vůbec nebyla, neruší, nikde není samoučelná. Hrací prostor tvoří vyvýšená ulice mezi dvěma tribunami pro diváky, na jednom konci je opatřena ze tří stran uzavřeným boxem, ze kterého vstupují do děje všichni aktéři kromě Leara a posléze i kromě Kordélie, Kenta a Edgara. Nad ním je zavěšeno projekční plátno. V průběhu děje jsou promítány záběry krásných bílých oblaků s modrou oblohou, ke konci hry stále častěji se však objevují bouřková mračna. Závěrečná projekce sopečného výbuchu a oblaku popela, který vše pohřbí, bere naději a odkazuje k apokalypse. Král Lear varuje před silami zabíjejícími vše dobré a moc naděje pro současné lidstvo nevidí. Závěrečná katarze se však dostaví: a je v ní jasné, proti čemu je nutné se postavit.

Ladislav Vrchovský / Divadelní noviny / 6/2013